

REVISTA · ILUSTRATA ·

COSINZEANA

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
 · CLUJ · PIATA · CVZA-VODA · 16 ·

DIRECTOR ȘI REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA
 Primi colaboratori: Alexandru Hodoș și Gheorghe Stoica
 Abonamentul se plătește înainte. Un an Lei 180.—, jumătate de an Lei 100.—, un număr Lei 10.—
 Pentru instituții de stat, particulare și streinătate Lei 240.— pe un an
 REVISTA APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA

Două jubileuri

ALEXANDRU HODOȘ

Pe scena Teatrului Național din Cluj, un actor român a fost sărbătorit săptămâna trecută, în mijlocul camarazilor săi, cu prilejul unui jubileu puțin obișnuit. Treizeci de ani închinată artei dramatice, jertfiți capricioasei Thalii, echivalează cu un lung război sub flamura unui ideal. Și anii de campanie, după o rânduială consacrată, se socotesc îndoit.

Trei zeci de ani de teatru... Ce de nervi risipiți de diagul unei ucigătoare himere, ce de iluzii fărâmițate seară de seară între ziduri de pânză colorată, mereu sub altă mască, mlădiind în fel și chip același suflet necruțător cu el însuși!

Actorul aclamat deunăzi a cunoscut toate mizeriile legate de începutul mișcărilor noastre culturale. Intreaga sa risipire de energie a fost închinată cu vântului românesc. Puțină a rămas, totdeauna, răsplata sa, dar el nici n'a căutat-o, decât în conștiința că este un sol al unor vremuri mai bune. A împrăștiat strălucitele sale daruri actoricești, fără sgârcenie, frământându-se de-atâteaori în fața fotoliilor pustii, — dar n'a șovăit niciodată. Îndeplinindu-și misiunea lui cu credința unui iluminat, a slujit sufletul fărăi sale, nu cu atitudini false de martir, ci cu zâmbetul fericit al adevăratului artist.

A fost, ca să revenim, o festivitate modestă. Publicul, care, ori cât rău s'ar fi spus despre el, se pricepe aproape totdeauna să pătrundă tâlcul unor asemenea momente, a umplut până la ultimul loc sala Teatrului Național. Participarea oficialității și a instituțiilor noastre de cultură a fost, însă, mult prea redusă. S'ar fi putut sublinia multe lipsuri. Nimeni n'a

făcut-o cu glas tare. În inimile multora se strecurase totuși un fior de amărăciune.

* * *

Dar, iată că în același timp se pregătea și un alt jubileu. Tot un actor, ceva mai fericit în cariera sa, un mediocru artist maghiar, priceput om de afaceri, va împlini în curând și el treizeci de ani de teatru.

Nu spunem că nu e liber să privească la rândul lui și publicul unguresc din Ardeal această aniversare cu o egală însuflețire. Sărbătoritul cestălalt n'a fost fost, ce e drept, hărăzit dela natură cu prea multe însușiri artistice. A fost însă, un lung șir de ani, director al Teatrului Maghiar din Cluj, personificând cu îndârjire pe colțul acesta de pământ românesc intoleranța culturală a guvernelor din Budapesta și a reprezentat în mod permanent tendința încordată de a maghiariza prin orice mijloace, cu jandarmul cași cu abecedarul, cu solgăbirăul lui Tisza cași cu geniul lui Shakespeare.

Am citit în ziarele minoritare din Cluj programul întocmit pentru sărbătorirea directorului Teatrului Maghiar. Nu știm cine lipsește din lunga listă de participanți. În fruntea ei se găsește numele cunoscut al d-lui Emil Isac, inspectorul teatrelor din Ardeal și Banat, pe care, în treacănt fie zis, nu l'am zărit la jubileul actorului român. Dl. Emil Isac nu se va reprezenta însă numai pe sine la jubileul actorului maghiar. Confrății noștri dela *Ellenzék* ne informează că domnia-sa va exprima felicitări în numele d-lui Al. Lepădatu, ministrul Cultelor și Artelor, care, firește, nu poate lăsa să treacă un asemenea eveniment fără să-și depună omagiile. Nu

ne îndoim că exemplul va fi imitat. Suntem un popor foarte îngăduitor și mai ales foarte politicos... Cei treizeci de ani de teatru românesc ai d-lui Ion Stănescu-Papă n'au pus în mișcare nici pe șeful administrației județului Cojocna. Cei treizeci de ani de teatru unguresc ai d-lui Eugen Ioanovici vor aduna laolaltă, ca la 10 Mai, toată oficialitatea noastră, o, atât de reprezentativă!

* * *

Nu mai avem, acum, nimic de imputat d-lui Eugen Ioanovici. Ne e ceva mai drag, se înțelege, d. Ion Stănescu-Papă. Să nu ni se ia în nume de rău. *Acesta* este al nostru. *Acela* este al altora. Să și-l sărbătorească în voie; noi nu vom turbura respectabila petrecere familiară; o salutăm dela distanță. Și ce să căutăm noi acolo pentru *ai celorlalți*, când aici, pe *ai noștri* îi dăm uitării, și nu vrem să-i prețuim cel puțin cu aceeași măsură?

Încă odată, întâmplarea ni se arată ca simbolul unei neînțelegeri îngrijitoare. Ni se trece iarăș pe dinaintea ochilor povestea apropierei culturale româno-maghiare. O cunoaștem, și repetăm: Nimeni nu poate fi împotriva unei asemenea reconcilierii, proiectată pe cel mai atrăgător teren dintre câte s'au desfășurat vreodată înaintea minții omenești. Dar, până atunci, ar trebui să vedem mai bine ceace avem de făcut pentru propriile noastre bunuri sufletești. Ar trebui!

Deocamdată, domnule Ioanovici, felicitările noastre. Vă bucurați din partea cârmuitorilor noștri de o atenție, care nu s'a acordat unui actor român, în aceeași situație cași dumneavoastră. Felicitările noastre....

Misterul lui Tut-Ank-Amon

— Patimi omenеști și străluciri regale de-acum patru mii de ani —

Comorile de artă, descoperite în mormântul plin de bogății al faraonului Tut-Ank-Amon, au reînviat din nou, înaintea ochilor noștri uimiți, minunate crâmpene din vechea civilizație a Egiptului. Zeci de veacuri au rămas necunoscute tainele prețioase ale acestei vieți strălucite, pe cari abia de-o sută de ani încoace am început s'o cuncaștem, și cari pasionează astăzi o lume întreagă.

Napoleon Bonaparte, debarcând cu armatele sale sărace înaintea Piramidelor, a rupt celdintăi vâlul de întunecime de pe trecutul splendid al Faraonilor. O legiune de învâțați mergea în urma glorioșilor „sanchiloți“, explorând malul binecuvântat al Nilului dela Alexandria la Fileea. La întoarcerea sa în Europa, această comisiune științifică rătăcitoare a publicat prima monografie în genul ei: *Descrierea Egiptului*, o lucrare gigantică, variată, plină de însuflețire, născând o știință nouă: egiptologia, închinată cercetărilor asupra bătrânei împărății uitate. Cu toate acestea, Egiptul păstra încă secrete nedeslegate, căci scrierea hieroglifă nu fusese descoperită încă. Naștina cea mai

flecară din lume nu reușea să ne vorbească, să se facă înțeleasă. Monumentele, sarcofagiile, obeliscurile erau încărcate de inscripții, dar nimeni nu le putea deslega înțelesul. Un tânăr savant francez, Francisc Champollion a fost acela care a rezolvat milenara enigmă a Sfinxului. Și unul dintre celedintăi nume care au răsărit din greoiul limbaj al pietrelor a fost acela al celebrei regine pătimașe, iubita fatală a lui Antoniu, rivalul lui Octavian August, nefericita Cleopatra.

Astăzi, mărturiile despre istoria fastuoasă a Egiptului se înmulțesc din zi în zi. Săpăturile lordului Carnavon, care a căzut victimă răvnei sale de a scormoni întunericul unde dormeau atâtea umbre de altădată, au fost continuate de d-l Howard Carter. Tezaurul scos la iveală oglindește patimi și splendori ale unei epoci ca din basme și Egiptul se destăinuiește, cu toate farmecele sale îmbălsămate. N'a fost o țară barbară și necioplită, Egiptul. Puterea sa politică a fost, veacuri de-arândul, nemăsurată. Supremația pe care o exercita asupra lumii întregi se întindea în primul rând asupra unei mulțimi nesfârșite de

state cari se întindeau dela golful Akaba și până la Eufrat, cuprinzând întreagă Asia mică. Insfârșit, abia ne putem închipui ce bogății enorme erau la îndemâna stăpânitorilor absoluți ai acestui puternic imperiu.

* * *

Amenofis al III-lea, tatăl lui Tut-Ank-Amon, a fost unul dintre cei mai bogați faraoni din a 18-a dinastie. „Și praful din Teba era de aur, pe vremea lui“ — ziceau istoricii greci. Acest faraon era un mare vânător de lei, cu mâna lui a ucis 218 în câțiva ani, și fiecare vânătoare mai însemnată o comemora printr'un scarabeu, ca pritr'o medalie. Cum vânătorii, pe vremea aceea, erau norocoși și în dragoste, Amenofis a fost cel mai romantic și cel mai înamorat dintre regii Egiptului. A doua sa nevastă fu prințesa Gulupika, fiica aliatului său, regele Metaniei, care i-o trimise la Teba împreună cu 318 tinere fecioare ca dar de nuntă. Una din acestea deveni mai târziu mama lui Tut-Ank-Amon.

Pe columna funerară a lui Tut-Ank-Amon e înscris numai numele tatălui, al mamei e trecut însă sub tăcere. Domnia lui Tut-Ank-Amon n'a fost banală. El arată singur cum a ales ca geniu ocrotitor pe zeul Ibis Thot, scribul ceresc, maestrul „cuvintelor divine“. Istorisește apoi

Transportarea imenselor bogății găsite în mormântul lui Tutankhamon, dela Teba la muzeul din Cairo. Lăzile cu tezaur au fost încărcate pe luntrile de pe Nil.

cum, meditănd adânc asupra fericirii lui și a poporului, se hotărăște să restabilească credința părinților săi și reîntorcându-se la Teba, găsește după o erezie de douăzeci de

O statuă sculptată din lemn cu decoruri aurite a marelui faraon Tutankamon

ani, templele în ruină, zii bolnavi de moarte și prețioasele lor imagini topite.

Majestatea Sa restaurează templele, le înzestreaază cu figuri de aur și argint, reînstatează pe poeți, sporește apanagiile lor de două ori, de trei ori, de patru ori, așa cum niciun faraon nu făcuse.

Majestatea Sa reînvie cultul vechilor zei, reorganizează procesiunile sacre, și trăiește în mijlocul supușilor săi, cari îi sunt recunoscători pentru judecățile sale drepte și înțelepte.

Tut-Ank Amon a luat de soție pe nepoata lui, grațioasa și delicata Anksapamon, fiica lui Aknaton, fratele său mai mare, care i-a devenit astfel și socru. Acest Aknaton, a domnit de-așemenea asupra Egiptului, dar foarte puțină vreme. În timpul domniei lui, viața la curtea regală a fost plină de farmec și de plăceri, scurgându-se în mijlocul procesiunilor religioase și a banche-

telor stropite din belșug cu vinuri generoase. Numai când rășcoala a izbucnit la hotarele Egiptului, Aknaton trimise pe cei doi generali ai să Merira și Horemheb, pentru a ridica tributul refuzat. Cei doi generali se întoarseră încărcăți de prăzi și primiră din mâna familiei regale tot fetul de daruri: cutii cu farduri, urne funerare, brățări și colane de aur... Un amănunt interesant, printre aceste daruri era: o pereche de mănuși. O pereche de mănuși, din piele roșie, care au trezit o vie curiozitate printre cei de față, fiind privite ca o noutate a modei de pe atunci. Și vizitii, coborâți de pe carurile lor, se strănseseră să vadă evenimentul cel mare: — „Generalul a primit o pereche de mănuși!”

Multă vreme s'a crezut că anecdota aceasta cu mănușile, cunoscută de egiptologi, n'a fost decât o singură excepție, căci despre o asemenea podoabă a mâinilor nu se mai găsește altă urmă. Iată însă că ultimele descoperiri făcute în Valea Regilor cuprind și mai multe perechi de mănuși găsite în garderoba lui Tut-Ank-Amon; ceea ce dovedește că acesta, dacă n'a fost un mare rege, trebuie să fi trecut pe vremea lui drept un arbitru al eleganței.

Despre scurta existență a tânărului faraon, în afară de biografia expusă în columna funerară (pe care regii Egiptului își înscriau faptele lor mai de seamă) și din care reiese dorința de a da o strălucire nouă vechiului cult pentru Amon, nu se știu multe lucruri. El a murit aproape copil, în vârstă de 19 ani. S'a crezut la început că a fost secerat de o boală de piept. Vestitul istoric al antichității, Maspero, a emis celdintâi această părere, judecând după un bust al lui Tut-Ank-Amon, descoperit mai demult la Luxor. Bustul acesta, e o adevărată raritate în ceea ce privește finețea expresiei. Buzele sunt carnoase, ușor întredescrie ca pentru un sărut, obrații supti, culoarea lor era desigur ca de ceară, nasul mic și subțiat de anemie. Toate aceste sunt semne după cari s'a presupus existența tuberculozei. Necrușătorul flagel al mizeriei făcea victime și printre faraoni!

Astăzi, cercetătorii Egiptului deodinioară cred mai de grabă că Tut-Ank-Amon a fost otrăvit de unul din generalii săi, cunoscutul Horemheb, care râvnea la trona reginei Anksapamon, vesela cântăreață din sistru al cărei nume însemnează,

în traducere: „Viața-mea-e Soare”. Acest ambițios și crud Horemheb a fost, și după moartea lui Tut-Ank-Amon, cel mai neîmpăcat dușman al acestuia. I-a spart inscripțiile, și-a apropiat busturile lui, i-a mutilat basoreliefurile unde era reprezentat el și svelta lui regină.

Un adevărat mister se ascunde aici. O dramă asemănătoare celor pe cari, de mii de ani, le deslănțuie pasiunea omenească. Ce s'a întâmplat cu Tut-Ank-Amon? Care a fost pricina morții lui? Și, cum și-a sfârșit zilele tovarășa sa duioasă?

O tăbliță de argilă se găsește mai demult la Bagaz Kui, capitala regatului Mitaniei, dar nu i se dăse prea multă însemnătate. Astăzi, această scrisoare a luat o formă turburătoare, căci ea a fost scrisă chiar de nefericită văduvă a lui Tut-Ank-Amon. Din mijlocul durerii ei, regina se adresează regelui Mitaniei, — cu acesta se înrudea prin bunica sa Gilukipa, a doua soție a lui Amenofis, — anunțându-l despre doliul care a lovit-o și cere să-i trimeată la Teba pe unul dintre băieții lui, cu care să împartă tronul și care să-i dea un moștenitor. Răspunsul trimis din Bagaz-Kui nu se cunoaște. Dar

Statua soției lui Ramses II, în fața intrării camerei mortuare alui Tutankamon

„Viața-mea e Soare” nici nu s'a mai măritat, nici n'a domnit cum avea dreptul.

A optsprezecea dinastie din Teba

s'a sfârșit astfel, pecetluită de o tragedie recunoscută.

După atâtea mii de ani, firea omenească se ridică în fața noastră, ca o flacără cutropitoare neschimbată. După atâtea mii de ani, stăruitorul duh iscoditor al urmașilor scotocind toate ungherile, scoate la lumină, într'o zi, miraculosul tezaur al unui monarh atot puternic. Rămânem năucii admirând atât belșug de aur, de pietre prețioase, de mobile sculptate în lemn nepieritor, mumii admirabile, obiecte de mare preț, cari dovedesc o civilizație nebănuită și un trai de o extraordinară opulență. Faraonul acesta, îngropat ca un zeu într'un adevărat palat subteran, ducând cu sine în mormânt averea a șapte orașe, noi ni-l închipuim fantastic, straniu și teribil, dar el n'a fost decât un copilăndru plâpând cu fața ce de ceară, ziditor fanatic de temple, adolescent destinat unui desnodământ misterios și nefericit.

Intâmplarea lui Tut-Ank-Amon nu se deosebește prea mult de aceea a altor monarhi fără noroc. Un sfârșit trist, ca un melancolic apus de primăvară. Și în urma lui, jalea timpurie a unei regine pe care povara suferinței și a puterii sale o apasă ca o armură grea, prea grea pentru umerii săi rotunzi și fragezi.

Desbrăcați de exotica haină a solemnității africane sbuciumul lumesc al stăpânilor de-atunci, scuturați visul de piatră al Piramelor, smulgeți masca Sfînxului, și nu vor mai rămâne decât aceleași patimi de totdeauna...

În seara de 22 Martie, publicul românesc din Cluj a sărbătorit, la lumina rampei, împlinirea celor treizeci de ani de activitate artistică a dlui Ion Stănescu-Papa, societar al Teatrului Național. I-s-au oferit sărbătoritului flori, daruri și câteva inimoase cuvântări. Dl Zaharie Bârșan a amintit că d. I. Stănescu-Papa a fost cel dintâi actor care a răspuns la chemarea directorului Teatrului Național din Cluj, atunci când acest teatru a fost înființat, și a rămas, tot timpul de-atunci încoace, în primele rânduri ale celor mai însuflețiți slujitori ai tănărului așezământ de cultură românească. D-l Șt. Braborescu a adus în aceeaș scenă salutul camarazilor, iar d-l Alexandru Hodoș, a rostit, în numele „Sindicatului presei din Ardeal și Banat“, un cald elogiu al acestui risipitor de simpatie.

S'a reprezentat cu acest prilej comedia *Paianjenul*, în care sărbătoritul interpretează, cu naturala și calmul său obișnuit, unul din rolurile principale.

D-l I. Stănescu-Papa face parte dintre acei pasionați frunțași ai scenei care nu îmbătrănesc niciodată. Începând să facă teatru acum 30 ani, a cunoscut, prin forța împrejurărilor, multe greutăți, cu atât mai mult cu cât cea mai mare parte a activității sale a desfășu-

rat-o la Teatrul Național din Craiova, de unde a și venit în 1919 la Cluj. Lumea ardelenască nu-l cunoaște deci decât din ultimii cinci ani. A prețuit însă, dela început, arta sa discretă și firească, a admirat totdeauna simplitatea jocului său plin de nuanțe, și-l socotește astăzi ca unul din cei mai aleși. Printre rolurile interpretate de d-l I. Stănescu-Papa pe scena Teatrului Național din Cluj relevăm: inspectorul Prell din „Institutorii“, Zaharie Trahanache din „Scrisoarea pierdută“, Spătarul Dragomir din „Vlaicu Vodă“, Iorgu Zăvoianu din „Paianjenul“, Doctorul Micu din „Ciuta“, și înfășșit, Falstaff din „Nevestele vesele din Windsor“.

D-l I. Stănescu-Papa, care mai ocupă și catedra de declamație la Conservator, fiind și director de scenă al Teatrului Național din Cluj, rămâne una din figurile de planul întâi în viața noastră artistică. Jubileul său a fost întâmpinat din partea publicului cu toată înțelegerea. O sală plină l'a aclamat cu dragoste și cu prețuire.

Din nefericire, oficialitatea nu s'a gândit să participe la omagiul adus unui artist român. E o ciudățenie pe care o relevăm în altă parte a revistei.

Cos.

Cel dintâi consiliu al sovietelor după moartea lui Lenin, sub presidenția lui Rycov, care stă în fruntea mesii. Ultimele știri spun, că Rycov ar fi fost expulzat din Rusia pentru că ar fi prea îngăduitor și ar vrea să facă anumite avantagii industriei burgheze, streină și indigenă. Numărul 1 e Rycov, 2 Kamenev, 3 Litwinov, 4 Cicerin, dușmanul nostru de moarte.

In infernul lui Dante

Acei, cari nu cunosc mânia pământului, nu-și pot da seama de îngrozitoarele dezastre, ce le produce un cutremur de pământ... Cel mai teribil dintre aceste cutremure, nemai pomenit încă în istorie, este cel din Japonia, dela 1 Septembrie 1923. În revista noastră am reprodus câteva ilustrații și am dat unele detalii asupra acestei îngrozitoare catastrofe. Poveștile ce se spun mereu însă asupra acestui oribil flagel sunt tot mai neînchipuite de mintea omenească. Interesante ca documente sunt povestirile acelor, cari au putut scăpa dintr'o regiune devastată de cutremur și de flăcări, numită *Hifukusho*, un loc viran cam de vreo 50 hectare într'o mahală din Tokio.

Aici se refugiaseră vreo 35—40 de mii de oameni cu strictul necesar, imediat după primele sguđuri ale pământului.

Extragem din povestea unui supraviețuitor câteva scene din această gheenă:

„Eram cu părinții și cu cei patru frați ai mei la masă la amiazi, când deodată *nagaya* (casa) noastră începu a se clătina și a trosni. Toate lucrurile s'au răsturnat peste noi. Frații mai mici începură să plângă. Tata și mama i-au luat de mâni și ieșirăm în stradă. Toată lumea era pe uliță, galbenă ca făclia. Ne uitam buimăciți unii la alții. N'auzeam decât cuvinte de spaimă: *Mă, mă, taihen da!* Ah, ah e îngrozitor! Înaintea noastră un șir de case se prăbușiau într'un nor de pulbere. Nu vedeam, decât oameni și dobitoace fugind care încotro.

Deodată cineva strigă: *Kwaji*, foc și din cinci-șase părți în jurul nostru apărură valuri de flăcări și un fum greu negru. Tata zice: Să fugim de aci. Mama: Încotro? „Să mergem pe locul dela *Hifukusho*, dar mai întâi să luăm ce vom putea din casă. *Hifukusho* e la 200 metri de aci. Acolo vom fi la adăpost pentru că nu sunt clădiri să cadă pe noi.

Am luat ce am putut din casă și am eșit pe poarta în ruine. În momentul acesta oamenii alergau ca nebuni în toate părțile, muți de spaimă. Instinctul de conservare îi ducea într'acolo unde se credeau mai la adăpost. De aceea zeci de mii de oameni au dat năvală înspre *Hifukusho*. Bărbații cu bagajele, femeile cu copii în spate. Pela cea-

Comisia română-sârbă, care a rectificat frontiera dintre România și Serbia. Schimbul orașelor Jombolia și Pardani încă nu s'a făcut, deoarece nu a putut interveni înțelegere între membrii comisiei.

surile două platoul era ticsit de lume, ca sardelele în bute. Oameni, animale, căruțe, turnuri de bagaje steteau ghemuți unul întraltul.

Pela ceasurile trei după amiazi cerul începuse a se întuneca. Aerul era tot mai înăbușitor. Dacă nu m-aș fi temut de soarta părinților, aș fi sărit peste oameni și peste bagaje, pentru a mă duce la râul *Sumida*, pentru că presimțiam ceva îngrozitor.

Deodată cerul se înroși ca focul și din trei părți, dela Nord, Sud și Vest am fost încercuți de fum și flăcări. La ceasurile 3 $\frac{1}{2}$ întreg orașul ardea.

Înensă mulțime de oameni din *Hifukusho* stetea liniștită, așa încât se putea auzi sborul unei paseri. Ea nu visa de soarta, ce o aștepta.

Câțiva înși au încercat, să se miște în jurul nostru. Ei voiau poate să se refugieze în altă parte. Li-a fost însă imposibil pentru că aerul devenise irespirabil, o căldură sufocantă ne cuprinsese și setea ne omora. N'a durat mult și iată că din partea râului *Sumida*, care era la vreo 400 metri de noi se ridică torente de flăcări, și vin spre noi în vârtejuri aprinse.

A fost atunci o panică indescriptibilă. Focul a cuprins întreg platoul. Hainele, bagajele și părul femeilor s'a aprins.

Lumea s'a aruncat cu fața la pământ, femeile acoperindu-și cu trupul lor copiii. Era o spaimă mută. Pe ici pe colo s'auziau plânsete, dar fără sgomot alarmant.

Când am văzut, că nu mai e

nicio scăpare, am luat o decizie eroică. Invelindu-mi fața cu o năframă am părăsit părinții și am luat-o peste oameni și lucruri desperat în direcția *Sumidei*. Flăcările mă învăluiseră și-mi ardeau hainele, iar eu eram amenințat din moment în moment, să cad în nesimțire asfixiat de fum și de fierbințeală.

Desperarea mi-a dat forțe supraomenești așa că am ajuns la râu. Barierele de fier, de alungul cheiului erau roșii de căldură. Arzând ca o torță, cu mâinile aprinse la gură pentru a nu cădea înăbușit am ajuns pe marginea râului, unde am căzut aproape mort. Apa era caldă ca în baie. În apropierea mea mai erau și alți oameni goi, cari i-și băgau capul în apă. Mi l'am muiat și eu și am început a bea cu nesaf.

Din partea platoului *Hifukusho* venia un sgomot asurzitor. Columne de flăcări cuprinsese întreg teritorul. Lucrurile și oamenii ardeau, parcă ar fi fost stropiți cu gaz. Urlete de spaimă și durere umpleau văzduhul. Cerul s'a întunecat ca noaptea. Apoi am căzut în nesimțire. Când m'am trezit a doua zi o liniște de mormânt dormia în toate părțile. Mă credeam căzut aci din altă lume. Mi-am aruncat ochii spre *Hifukusho*. Se vedeau pe ici pe colo coloane de fum, ca după un mare incendiu. Încolo nicio viață. Foarte puțini au putut fi scăpați sau readuși pentru câțiva vreme la simțire.

Atmosfera era încărcată. Pentru a scăpa de un nou flagel al epidemiilor, s'au adunat resturile de ca-

davre în grămezi, s'au stropit cu gaz și s'au prefăcut în cenușe.

Un deal întreg de cenușe a fost adunat pe platoul dela Hifukusho, unde la 1 Sept. 1923 au pierit peste 35.000 de oameni, arși de vii de mânia naturii.

Săptămâni de-a rândul a fost un adevărat pelerinaj pe acest loc, unde urmașii în viață veniau să se roage pentru odibna morților dispăruți în cele mai îngrozitoare chinuri.

Dacă lumea de astăzi ar căuta să aprofundeze mai mult aceste evenimente, nu ar fi pătrunsă poate de atâta sentiment de egoism și de răutate.

PASTEL DE NOAPTE

N. G. Bogescu

*Pe culmea dealului trei tei
Și alți doi plopi, de lângă ei,
Murmură rugi, — dulci șoapte.*

*Icoană-i luna călătoare,
Iar triluri de privighetoare
Revarsă dor în noapte.*

*În vale, lacul de cristal
Ce-și scutură salba pe mal,
Tăcerea îl pătrunde...*

*Doar cerul cu lumini de stele
Cuprinde dorurile mele
Și tremură pe unde...*

SPICUIRI

Anglia.

O țară recunoscătoare nu numai soldaților ci și animalelor, care au luat parte în „războiul lumii“, e Anglia. Ea nu a uitat sacrificiile atâtor animale moarte, trebuie să recunoaștem că fără nici-o vină, în încăerarea dintre oameni.

Se socotește că în tot timpul acestui războiu mai mulți decât 360.000 de cai au fost uciși pe câmpurile de luptă. Cămile, elefanții, renii au murit în număr nemăsurat de mare pentru asigurarea transporturilor. Porumbeii călători s'au expus miilor de pericole, iar atâtea și atâtea pisici (și până și pești și șoareci) au fost utilizate pentru studiul gazelor asfixiante. Pentru a nu se uita toate acestea, Londonezii vor ridica în curând în Hyde Park Corner un monument în memoria tuturor „animalelor eroi“ cari au pierit în marele războiu.

Mumia lui Tutankamon va fi supusă unui examen radiografic. În acest scop dl Howard Carter a luat toate dispozițiunile, necesare pentru o bună reușită. Inspectorul

serviciului radiografic al marilor spitale din Londra, Sir Archibald, a fost însărcinat cu această operație de către d. How. Carter, și el speră că va izbuti să determine nu numai vârsta la care faraonul a murit, ci și pricina morții sale.

Desigur că asemenea lui Aristot care „a prezis cu toată siguranța“ că nicidecum suveica războiului nu va putea să se miște singură, Tutankamon ar fi putut afirma cu aceiași încredere că niciodată știința nu va izbuti (fără certificat de naștere sau alte acte de stare civilă) să-i precizeze vârsta la care a murit și aceasta cu atât mai puțin cu razele X. și în anul 1924 după Christos.

America

„Saturday Evening Post“ publică o statistică nespuse de vorbitoare care arată că în America un boxer poate câștiga 135 milioane de lei pe an (710.526 dolari); un ștrengar, stea de cinema 90 de milioane; un jucător de bass-ball 18 mil. și un profesor universitar ... 630.000 lei.

Congresul socialist din București a fost un însemnat eveniment în mișcarea socialistă a țărilor sud-est-europene. Cu acest prilej s'au făcut și declarații categorice în cece privește bolșevismul rus și s'a protestat chiar împotriva propagandei subversive pe care bolșevicii o fac printre micii țării sud-est-europene. Ilustrația aceasta arată pe delegații conferinței. Dela stânga spre dreapta în picioare sunt: Hristof Haralamb (bulgar); A. Abramovici (român); Petroff (bulgar); T. Kristof (bulgar); Dr. Pistiner (român); Topolovici (sârb); Petroff (bulgar); Flueraș (român). Pe scaune dela stânga spre dreapta: Divac (sârb); Moșcovici (român); Dr. Adler (sârb); Ceretelli, Sacaroff și Tzancoff (bulgari).

Smetana

marele compozitor cehoslovac, dela nașterea căruia s'au implinit o sută de ani. Centenarul lui Smetana a fost sărbătorit și de presa românească, aducându-i-se celebrului artist toate omagiile. Smetana a scris opt opere, în care a scos la iveală cu multă competență vraja muzicii naționale cehe.

Una și poate cea mai importantă problemă care se pune lumii întregi e fără îndoială restabilirea păcii de glob. În acest scop un negustor din Boston a oferit 9.500.000 de lei premiu într'un concurs asupra celor mai bune mijloace cari se vor găsi demne să aducă pace omenirii întregi.

Capetele împăciuitoare deci, se vor porni de-acum pe lucru!

Germania

Un colet poștal neobișnuit. Fiul unui industriaș german Falk dispăru într'una din zile fără nici-o urmă. Două zile însă, după dispariția atât de misterioasă a tânărului Berthold Falk, tatăl primi o scrisoare în care i se cerea să depună 25.000 mărci într'un loc indicat în scrisoare, sub amenințarea că fiul lui altfel va fi omorât. Nici-o urmare nu fu dată acestei scrisori.

După o săptămână însă, tatăl primi prin poștă un colet, conținând un picior stâng, cu aceste cuvinte: „Tăiat lui B. Falk“. În același timp o altă scrisoare îi ordona să plătească 50.000 de mărci sub „promisiunea“ de a i-se trimite la neîndeplinirea ordinului mâna stângă.

Tatăl îngrozit ceru ajutorul poliției care descoperi că toată această istorie macabră este opera a doi ucenici, de 16 și 18 ani, aparținând unor familii foarte opeste din Rhein. Pentru a putea trimite piciorul, ei nu stătuseră mult pe gânduri și desgroapaseră cadavrul tânărului B. Falk, pe care îl omorâseră înainte de a trimite scrisorile.

China.

Un împărat care n'are parrale! Tânărul Tsuan Tung, fostul împărat al Chinei, în lipsă de bani, a fost nevoit să ceară un împrumut câtorva bănci străine. Drept gaj ex-împăratul oferi băncilor toate operele de artă cu cari palatul său e încă bine tixit.

După toate probabilitățile însă, lipsa de bani l'a durut pe tânărul Tsuan Tung mai tare decât pe un obișnuit „lipsit de bani“.

Totuși nu e deloc rău ca nevoi de soiul acesta să lovească din când în când și câte o pungă învătăată să fie totdeauna plină!

Traian Ștefanovici.

PRIMĂVARA

Emil A. Chiffa

*S'a topit zăpada'n crâng
Desvâbind cărările,
Cerurile nu mai plâng
De cleștar sânt zările.*

*Soarele trezește vii
Mugurii copacilor,
Cete de copii brudii
Merg spre crângul fragilor.*

*Florile țeș mii figuri
Pe covorul luncilor,
Blând răsună prin păduri
Îngânarea cucilor.*

*Fluturii în zbor se 'ntrec
Pe oglinda apelor,
Berzele în stoluri trec
Peste zarea satelor.*

*Prin poeni și prin livezi
Parcă-s ninse crengile,
Și pe pajști verzi, — cirezi
Lin își bat tâlângile.*

*De prin porți, femei, bătrâni
Cercetează slăvile,
Cânt de trișcă dela stâni
Farmecă dumbrăvile.*

*Soarele îndrăgostit
Desmiardă colinele,
Prin grădini iar s'au pornit
Colindând albinele.*

*Sună cobza n' bătători
Se leagănă horile,
Cu șopot de mii de guri
Ropotă iar morile.*

*Fetele trec pe juriș
Spre livada zânelor,
Le adastă prin tușiș
Feți frumoșii stânelor.*

*Ce mărețe strălucesc
În crâng diminețile,
Cum încântă și vrăjesc
Dalbe tinerețile.*

*Fermecat binecuvânt
Vraja primăverilor,
Ele-s flori și vis, și cânt:
Simfonia sărilor.*

Chipuri și icoane

Bucuria lui Nicodim

ION AGĂRBICEANU

Dumneata l'ai apucat pe Nicodim, domnișorul Vasilică, cunoști ce slăbiciune mare avea el pentru un pahar cu vin. Omul lui Dumnezeu în biserică, acasă, dar certăreț și arțagos ca un scaiu în crăsmă, dacă bea un pahar cu vin peste măsură și dacă întâlnea oameni cari să i-se pună împotriva.

Cât ce-a obicit că au fugit jandarmii din sat, în noaptea minunată când oamenii umblau forfota pe uliți, Nicodim nu se arăta nicăiri. Nime nu i-a simțit lipsa, nici chiar nevastă-sa, nici în noaptea când puterea României ne-a alungat pe toți streinii din sat, nici în ziua următoare. Dar, a doua zi, nevastă-sa începu să se neliniștească. Trecea dela o vecină la alta, dela un rôtocol de oameni la altul, și întreba după bărbatul său.

Nime nu-l văzuse. Abea atunci ne dădurăm seama că Nicodim a intrat ca în pământ din noaptea în care fugiseră jandarmii.

Intr'un glas i se răspundea:

— Va fi la crăsmă. De bucurie mare va fi beat tun.

Dar nevastă-sa, înainte de-a întreba pe oameni, intrase în toate crișmele. Nu era aici, și crișmarii nu-l văzuseră.

— Va fi pornit să-i lese în cale României" zise Ionu Diacului.

Nime nu răsse. Toți știau că Nicodim avea curaj să facă o astfel de faptă, și că de multeori îi trecera prin cap vr'un lucru minunat pe care, mort-copt, trebuia să-l îndeplinească.

Se liniști și nevastă-sa și nu-l mai căută.

Dar, a treia zi, oamenii de pe ulița Câmpșorului văzură izbugnind pe porțița dela casarma jandarmilor pe tușa Veta care fusese bucătăreasă la jandarmi. Fugea pe uliță la vale strigând *tutai!* — și dând din mâni cu desnađejde, ca și când ar fi voit să se apere de cineva.

— Săriți, oameni buni, săriți! striga răgușit, și uitându-se cu groază înapoi când îi eșiau în cale mai mulți oameni.

— Ce-i, tușă Veto? Ce-ai pățit? De ce fugi? o întrebau și de ici și de colo.

— Am văzut pe dracu! Săriți oameni buni.

Bătea la cruci și fugea de-i sfăraiau călcăele.

Intr'un loc o opriră cățiva bărbați.

— Unde l'ai văzut?

— În gârliciul pivniții.

— La jandarmi?

Ea dădu greu din cap!

— Nu mai vorbi tușă Veto, și s'a năzărit.

Ea, căutând cu spaimă înapoi:

— Cum vă văd și mă vedeți!

— Și ce făcea?

— Tot cerca să urce treptele și iar cădea înapoi.

— Și cum era?

— Rotund ca un butoiu.

— Ei, comedia dracului!

Tușa aruncă ochii — din cătrău fugise, și după ce-și mai făcu o cruce, își stupî în sin, oftă din băerile inimii, ridică capul, văzu biserica la dreapta, dincolo de zid, se mai liniști și zise:

— N'am mai dat de trei zile pela cazarmă. M'am dus să văd cum mai stau lucrurile. Dumneavoastră știți cum au fugit căpcaunii: au lăsat tot ce-au avut în seama mea și au șters-o: Mare răspundere: avere de-a împărăției: Mi-am zis: hai să vedem ce-i cu pivnița: știam că e descuiată. Când mă uit, Sfinte Dumnezeule! un butoiu tot cerca să urce treptele și iar cădea. Ghiavolul era! Luase chip de butoiu! Nime nu-l împingea.

Până povesti, pe tușa Veta o năpădiră sudorile.

Un bărbat zise:

— Vino cu noi mătușo, să vedem și noi minunea.

Dar ea, năpădită iar de spaimă, își făcu vânt printre oameni, și fugi mai departe.

Oamenii rămaseră întâi tăcuți: se gândeau. Ce să fie? Ionu Diacului zise în sfârșit:

— „N'ar fi cu neputință să se fi ascuns în pivniță vr'un jandarm, să ne spioneze ce-l pe aici. Poate vor fi avut poruncă să facă. Coborātu-văți careva în pivnița jandarmilor?

Nime nu răspunse.

— Mare prostie am făcut Haidăți să vedem. Până ajunseră la casarmă se adunară vr'o douăzeci de români. Săriră ca la primejdie: care cu topoarele, care cu coasele, cu furcile de fier. Dacă vr'un jandarm era ascuns acolo, să aibă cu ce-l milostivi.

Însărarea era destul de deasă când se opriră înaintea gârliciului. Ceva negru și rotund, ajunsese cam la mijlocul treptelor. Cercă să se ridice cu o treaptă mai sus, și iar

cădea. Oamenii amușiră. Ce era? Un butoiu de bunăseamă. Tușa Veta avuse dreptate. Dar cine-l mișcă? În câteva rânduri părea că pătrunde de mai la vale un geamăt.

Patru români coborâră treptele și în dreptul butoiului aprinseră lemnușe. Un om lungit pe burtă împingea din răspuțeri butoiul. La al doilea rând de chibrite, îl cunoșcuseră.

Eră Nicodim, cel pe care-l înghițișe pământul de trei zile.

El știa de mult că jandarmii au un butoiu cu vin în pivniță, îndată ce auzi vestea cea mare cu fuga lor, pătrunse prin grădină și se cuibări în pivniță lângă butoiu.

Trei zile a băut, a cântat, a dormit, iar s'a trezit, și a băut din nou. Era galben și pierit ca un mort. De multa opintea se trezise bineșor.

— Mort ai fost și-ai înviat!

— Pierdut ai fost și te-ai aflat!

— Treaz și m'am îmbătat! rânji Nicodim cu brațele mereu proptite în butoiu.

— Dar ce vrei tu cu butoiul, Nicodime?

— Să-l scot la lumină. M'a pătruns frigul în pivnița asta blăstemată.

L'ai golit bineșor?

— Preț de trei vedre! Dar pe voi să nu vă pună dracul să vă atingeți de el. De altfel Dumnezeu v'a trimis! Singur nu l'ăș fi putut scoate de-aici. Ajutați-mi!

Oamenii îi ajutară, și în curând butoiul fu în curte.

— Să nu v'atingeți de el, zise iar Nicodim. Vinul ăsta își are meniura lui. Voi să m'ajutați să-l duc pe deal, pe cetățue. Cum m'am bătut eu cu pumnii în cap, că poate vine România până eu stau beat mort în pivniță, și nu-i pot îmbia pe ostași cu un pahar de vin din pivnița jandarmilor. Acum puterea ghiavolului a căzut și mă adumbește slava lui Dumnezeu. Cine-mi dă un car să-mi duc butoiul?

Oamenii erau prea veseli ca să se pună în poară cu el. Ii știau arțagul.

— Iți dau eu cerul, dar dimineață, nu acum, spuse Brânduș.

— Nu. Eu vreau să străjuesc pe deal să-i zăresc venind. Cine știe dacă nu nimeresc în noaptea asta? Înțeleg eu gândul vostru: Să rămână butoiul aici, să-l svântați până dimineață. Dar, nu s'a pomenit! De el nime nu se mai atinge, nici chiar eu, până nu-l gustă dorobanțul. O să închinăm împreună din vinul împănaților care au fugit.

S'a găsit un om care a înjugat boii la car și l'a dus pe Nicodim, cu butoiul lui, pe deal, pe cetățue. Cum n'ai fi împlinit, pe vremea aceea, voia omului, domnișorul Vasilică? Ne era inima așa de n'am fi putut face un rău nici unui pui de găină!

Nevasta i-a adus merinde toate zilele care s'au scurs până a intrat armata în Dumbrăveni. Nicodim priveghea lângă butoiul lui ziua și noaptea. N'aș pune mâna în foc că nu se apleca din când în când la cep. Mai ales că nevasta trebuia să-i aducă de-acasă curcubeta. Și mai ales că adeseori peste zi, și chiar noaptea, se auzea de sus de pe deal, cântecul lui Nicodim.

Nevastă-sa plângea, purta cu greu rușinea. Se tânguia pe ulițe: „Toată lumea așteaptă ca'n biserică, numai omul meu cel nărăvaș mă face de rușinea lumii.“

Când a sosit oștirea, în învălmășala și răsturnarea cea mare, în bucuria tuturor, ne uitărăm cu totul de Nicodim. O patrule, atrasă de semnul negru de pe deal, cercetă să vadă ce-i. Nicodim ațipise, nu știu de osteneală ori de băutură, dar seara era cu butoiul în mijlocul taberei. Impărțea la vin și plângea.

Iar colo către miezul nopții, când se puse întrebarea care om din sat e gata de bunăvoie să meargă cu o patrule înspre satul vecin, Nicodim se trezi din beție, se înfățișe înaintea căpitanului și, zmulgându-și părăria, și-o zvârlă departe în aer.

De-atunci a fost nedespărțit de

patrule. Când sosea cu una, pornea cu alta. Cunoștea cărările și ascunzăturile din păduri ca nime altul.

Și decâteori rămânea în sat, colonelul îl cinstea cu un pahar de vin.

După ce trecu grosul trupelor dela noi din sat, cu o zi înainte de începerea luptei celei mari, Nicodim se infundă în crăjmă. Aici îl aflară nemții când au intrat în Dumbrăveni. Suflet de om nu era în sat, crâșma pustie, chiar câinii încetaseră să mai urle.

Treceau încă gloanțe reslețe peste Dumbrăveni. Din când în când mai bubuia și tunul.

Nicodim se trezi zguduit de umăr de un soldat. Deschise ochii, crezu că-i un ostaș de-al nostru. Clătină din cap, lăcrimă și zise:

— De ce nu m'ați luat cu voi?

Dar neamțul nu pricepu nimic. Incepu să-i facă semne. Nicodim se uită bine la soldat, și de-odată se trezi. Zvâcni de pe scaun, și până ce neamțul deschise ușa ce i se trânti în nas, Nicodim alerga pe uliță la deal, spre munte.

Dar gloanțe rezlețe treceau din când în când peste sat. Unul îl culcă la pământ pe Nicodim. Când îl ajunse neamțul, nu mai sufla.

Și așa, s'a dus dintre noi, Nicodim, domnișorul Vasilică, atins de glonț dujman în vreme ce fugea către munte. Mă gândesc eu că dacă mai trăia până s'au înapoiat jandarmii și stăpânia streină, în arșagul lui, tot n'ar fi umblat mai bine.

SFINXULUI.

Const. Goran

*Bătrânul Nil tot cântăncet a jale...
In versul lui, o lume moartă plânge
Când peste val, ce'n plânsete se frânge
Surusul lunii curge peste vale
Ca melodiile orientale.*

*O! Sfinx tu geniul tăcerii.
Incremenit în liniștea pustiei,
Vuesc în tine veacuri de mărire
Inmărmurite'n veșnica-ți zâmbire.
O!, chip sculptat de mâna veșniciei!
Văd cum deșertul prinde ca să crească.
Un șir de umbre albe se îndreaptă
Spre tine ca spre regele ce-așteaptă
De ani, armatele să-l isbăvească.
Tu, reinvii o clipă, vechi popoare
Ce-au strălucit pe argintul din deșerte;
Cămilele de sete grea inerte,
Se sting și azi supt razele de soare
Sorbind în cea din urmă grea privire
Privirea ta'n surâs de fericire.*

*Tu, preotul credințelor antice,
De-ai vrea să reinsuflotești Jiința
Uitatorilor credinți ca să-și ridice
Altarele păgâne necredința;
Am auzi iar coruri de fecioare
Plângând pe Isis într'o domă veche
Și-o muzică streină la ureche
Ar răsuna ca murmur de isvoare.
O! Sfinx, maisus de-a clipelor vâltoare,
Neînțeles și mândru peste toate
Te'nalți pe cripta lumii îngropate
Intunecat ca geniul, pe care
L'a sărutat vecia ca pe-un mire.*

*Rămâi strein printre străvechi mor-
[minte
Noi n'avem cântece și nici cuvinte
Să preamărim eterna ta privire!.*

Procesul dela München intentat lui Hitler, Ludendorff și tovarășilor lor a produs o vie mișcare în populația țării și în special a orașului München. Guvernul pentru a împiedeca mulțimea de-a face manifestații de simpatie pentru acuzați, a încunjurat tribunalul, unde s'a ținut procesul, cu sarmă ghimpată și a pus în dosul ei soldați de pază.

Norocul Susanei

SEPTIMIU POPA

În ziua de Sântu Ion a venit Susana la noi. Eram popă tânăr pe atunci, în Valea-lată. S'a apropiat cu sfială și mi-a spus aproape în șoptite:

— Am o rugare către Sfinția Ta!...

A fost rugarea — să fac o slujbă pe seama ei!

— Bine, fata mea, — i-am zis, — i-am însemnat numele în carnetul cu pomelnicele și mă gândiam să-mi vedeam de alte treburi.

Dar ea a rămas pironită locului, cu capul plecat în pământ.

— S'o slujești părinte, — adăogă roșind, — pentru ca să-mi dea Dumnezeu noroc în cășlegile astea...

Am primit-o drept în față și mărturisesc, că nu prea am rămas încântat. Doi ochi fără nici o expresie, o față sarbedă, un nas turtit, iar când își deschidea gura i-se vedeau dinții, spăimântător de diformi. Și... puțin, puțin cocoșată.

A doua zi, după slujbă, mi-am zis:

— Ar trebui să fie cășlegile lungi, lungi, dar și atunci, cu greu o să-mi primească Dumnezeu slujba asta. Măcar-că am făcut-o din toată inima...

Cășlegile au trecut, s'au făcut multe nunți, dar Susana a rămas cu părul pe spate și cu... slujba plătită.

De-acum o ocoleam. Nu puteam să înfrunt privirile ei triste, cari par-că-mi spuneau:

— Nu mi-ai slujit slujba cum se cade, părinte. Și vai... și-am plătit-o...

Așa, s'au scurs trei ani cu trei carnavaluri și Susana... s'a făcut cu trei ani mai bătrână.

În al patrulea an erau cășlegile scurte și pe Susana aproape am uitat-o. Într-o dimineață m'a întimpinat la ușa bisericei. Îi trebuia certificat de botez.

— Doar nu te măriți? — am întrebat-o cuprins de mirare.

— Mă mărit! — îmi răspunse privindu-mă țintă în ochi. O privire, ce par-că-mi vorbira:

— Vezi părinte, — îmi dă Dumnezeu noroc și fără slujbele dumitale!

I-am poftit tot binele și ne-am dus în casă. Acolo erau vre-o trei fete din sat cari veniseră să ajute preotesei la fuioare și până să-i fac certificatul Susana se puse cu ele la povești. O întrebară: după

cine se mărită? — Le-a spus, că după Costan al Stângului.

— Acela m'a cerut și pe mine! — zise una din ele.

— Hai? Și de ce nu te-ai dus?

— De ce? Tu crezi că eu nu pot să trăiesc în lumea asta și nebătută?

M'așteptam să văd pe Susana tresărind de spaimă. Dar ea, îi răspunse liniștită, zimbind:

— Dacă s'ar lua omul după gura lumii... Și apoi, de-aceia-i bărbatul bărbat. Ați văzut voi femeie nebătută de bărbat? Credeți voi... că eu n'am spate destul de tari?

Acum am priceput totul. Costan era cel mai mare bătaș al satului și îl refuzaseră o mulțime de fete. Nu-i mai rămăsese decât să ceară pe Susana.

— Aș! — Se schimbă omul după nuntă, — i-am zis și eu când i-am dat certificatul. — Îl schimbă necazurile vieții!

La cumunie i-am spus lui Costan, că bărbatul trebuie să-și cinstească femeia, pentru-că trudește cu el alături.

Mi-a și urmat sfatul. La trei săptămâni o „cinstise” cu două palme și de-aci încolo, îi punea coastele la încercare în toată ziua. Uneori se auziau până la al șaptelea vec n vaietele ei. O bătea cu pricină și fără pricină, cu palmele, cu pumnii și cu lemnul. O bătea când lucra prea mult și îi striga:

— Te faci și mai pocită de cum ești!

lar când i-se părea că lucra puțin: — Eu n'am lipsă de cucoană la casă, auzi tu?

O întâlneau și acum uneori. Trecea alături de mine cu capul plecat în pământ. Credeam că va veni să-și verse amarul înaintea mea, cum făceau altele, dar n'a venit. Bine a făcut. Ce puteam să-i ajut? Mă gândeam într-o vreme să-i vorbesc lui Costan, dar am părăsit gândul acesta. Știam că vorbele mele „vor afla răsune” pe spatele Susanei.

Odată am întâlnit-o la câmp. Ducea bărbatului merinde și când a ajuns în dreptul meu se opri, îmi dete „binețe” și mă privi câteva clipe năucă. Îi tremurau buzele, voia desigur să-mi spună ceva și nu îndrăznia.

— Părinte, — îngână înșfârșit, —

ai putea să mi faci mâne o slujbă? — Altceva voiai să-mi spui, Susano!

— Nu, nu, părinte...

— Știi, — i-am zis acum, — și-am mai făcut odată o slujbă și nu și-a primit-o Dumnezeu. Iar mai apoi... și-a venit norocul și fără slujbele mele...

— Nu, părinte, — atunci mi-a dat Dumnezeu noroc și norocul acela s'a dus și n'o să mai vie... Dar ce zic? — țipă de-odată privindu-mă speriată. Mi-a dat Dumnezeu și acum noroc... Dar știi... norocul e de multe feluri. Al meu e de cel cu obraji umflați și cu vânătaie pe coaste...

În ochi i-se iviră câțiva stropi de lacrimi. Îmi întinse mâna și se duse în drumul ei.

I-a mai dat Dumnezeu Susanei și alt noroc: un băiat.

— Susana n'a simțit durerile nașterii, — ziceau atunci femeile satului. Astea-s nimica toată pe lângă...

La patruzeci de zile a venit cu moașa și cu copilul, să-i citesc molitva. Am rămas uimit: nu era femeia aceea stinsă și fără viață de mai înainte.

— Nu mă mai bate! — îmi zicea, râzând, veselă. — De opt săptămâni nu m'a bătut...

— Atâta i-ar trebui, — adăose moașa, — să-și bată femeia înainte de molitvă! Atunci ar fi chiar drac, ba chiar mai rău ca dracul.

Privindu-o speriată, Susana își strânse copilul la sân.

În seara acelei zile o cinstise Costan cu trei palme, atâta noroc i-a adus molitva.

* * *

Când la izbucnirea războiului mondial l'au dus pe Costan la oaste, se bocia sârmana de gândiai că se prăpădește lumea și striga:

— Bătă-mă de șapte-ori pe zi, numai să v e acasă!

Costan a murit pe câmpul de luptă și Susana i-a făcut parăstas.

— Cum a fost, cum n'a fost, — spunea și atunci, — dar acum de-ar trăi... ar fi bun și așa...

Acum își duce greul vieții cum poate. O vezi adeseori cu băiatul pe genunchi, îl mângăie, îl sărută și lacrimiază. Spun femeile, că atunci s'apleacă la urechia băiatului și îi șoptește:

— Să știu că și tu o să-ți bați femeia... te-aș sugruma, de pe-acum...

Un văduv i-a cerut mâna, dar l'a refuzat.

Intr'o Duminecă vorbia cu alte femei, pe prispa casei.

— De ce nu te măriți? — îi zise una. — Ce noroc ai tu în lumea asta de năcaz?

Privindu-și băiatul ce alerga vesel prin ogradă, Susana rămase câteva clipe gânditoare.

— Știi, — zise apoi, — norocul e de multe feluri și eu am gustat din toate. Ce-i și văduvia? Un noroc,.... la ce să-l las din mână?

CIOBANUL ȘI CETINA BRADULUI

Petrea Dascălul

— „Cetină de brad,
Stelele când cad,
Spun, că oameni mor,
Cad stelele lor.
Tu să-mi spui curat
De-i adevărat,
Cetină de brad:
Stelele când cad
Ca rupte de vânt,
Duc ele'n pământ
Oameni, sau doar este
Totul o poveste?”
— „Frate ciobânele,
Glasul tău e jele,
Vorba ta e ruptă
Și-a ta față-i suptă.
Spune, teamă n'ai,
Ce durere ai?”
— „Cetină amară,
Am văzut aseară,
Lunecând pe cer,
Colo, spre iezer,
Cea mai mândră stea
In jos cum cădea
Și în urma ei
Rămâneau scânteii
Și-o dungă de pară,
Ca un brâu de ceară,
Care lin, încet
Se pierdu'n brădet.
Și decum cădea
Luminoasa stea,
Începu în mine,
(Ca un șarpe'n vine)
Care nu-mi dă pace,
Mă'nțepă cu ace,
Mă'nține cu joc,
Nu mă lasă'n loc,
Ci mereu mă mână:
Din vale la stână,
Din stână mă ia,

Mă duce'n vâlcea,
Mă urcă pe stânci,
Mă poartă pe brânci...
... Cetină din cruce,
De-atunci m'aș tot duce...
Somnul nu mă prinde,
Plânsul mi-e merinde...
... Cetină surată
Mult mi-e drag'o fată
Și mi-s amărit
Să nu fi murit,
Căci c'aceea stea,
Care jos cădea,
Frumoasă a fost ea“.
Ciobanul plângea,
Cetina tăcea.
Iar când a gătat
Lacrimi de vărsat
Se porni din deal
Cântec de caval,

Cântec trist, duios
Căncepură, jos
Frunzele în cale,
Să cadă de jale.

Se vorbește'n stâni,
De ciobani bătrâni,
Ca la o răscruce
De cărări ce duce
Spre iezer, s'arată,
In lună odată,
O frumoasă fată.
Și că'n miez de noapte
Se deslușesc șoapte
Aduse de vânt
De pe-acel mormânt,
Unde e 'ngropat
De lume uitat
Ciobanul ce-avea
De mândră, o stea.

Cronica teatrală

Strigoii — Sorana — Incidentul dela 7 Aprilie

Printre puternicele drame ale lui Ibsen cărora li se poate atribui înțelesul unei tendințe sociale, *Strigoii* a fost socotită dela început drept una din cele mai cutezătoare. Puțini mai știu astăzi că această crudă satiră a fatalității a deslănțuit la apariția ei o adevărată furie împotriva autorului. Niciun teatru din Norvegia n'a primit s'o reprezinte. Abia după câțiva ani, o trupă din Stockholm a jucat-o la Christiana, dar nu în limba norvegiană, ci în aceea suedeză. Indignarea opiniei publice a fost atât de acută, încât unii comentatori ai operei lui Ibsen n'au ezitat să privească bi-ciutorul conflict din „Dușmanul poporului“ drept un răspuns aruncat concetățenilor săi. Aceasta este numai o presupunere, căci nu e ușor de precizat în ce măsură Ibsen a vrut să-și croiască un auto-portret din doctorul Stockmann.

Adevărat este că *Strigoii* duc pretutindeni cu ei atmosfera cenușie și umedă a micilor orașele scandinave. Catastrofa familiei Alving nu înfățișează, cum se crede de multe ori, numai o simplă nedreptate fiziologică, exprimată atât de brutal prin expresia curentă: „Copiii plătesc păcatele părinților“. Oswald

Alving este totuși unul din acești copii. Tatăl său a fost un veritabil desfrânat. Așa îl zugrăvește cel puțin, în mod postum, cu multă sfășiere sufletească, doamna Alving, văduva sa, o femeie admirabilă, plină de bun simț și de voință hotărâtă. Biata femeie a făcut tot ceea ce i-o stat în putință pentru a ascunde mocirla din jurul ei, creiându-și o aparență falsă de virtute și de muncă. Grație acestei încordări de ani îndelungați, stricăciunea lui Alving e mascată cu îngrijire și la moartea lui societatea îi slăvește amintirea ca pe aceea a unui bărbat vrednic. El a făcut opere de caritate nenumărate, a lăsat o danie din care să se clădească un spital, cu un cuvânt, reputația sa a rămas imculată. Pe acest eșafodaj de minciună a fost clădită viața casnică a soților Alving și s'a făcut educația fiului lor Oswald. Dar, ceea ce se zidește pe minciună trebuie să se prăbușească. E tema favorită a lui Ibsen. Așa se des-tramă totul și în *Strigoii*. Spitalul ridicat în memoria lui Alving arde chiar în ziua sfîntirei lui. Oswald, moștenind sângele inveninat al tatălui său, e doborât de paralizie. Teatrul lui Ibsen, în totalitatea

Dacă doriți zaharice fine, cereți

Lloyd 2245
4-24

„M-E-L-I-S-S-A“

CLUJ

Tel. 6-48 și 6-65

lui, se prezintă ca o înlănțuire strânsă de idei. E o lungă epopeie a individualității. În desfășurarea tragică a luptei dintre dorința noastră de a fi noi înșine și piedicele cari ni se pun în cale, *Strigoii*, cu toate lungimile supărătoare și cu toate situațiile penibile pe cari le cuprinde, vor rămâne cel mai crud apogeu al ispășirii fără vină în fața relei întocmiri a moralei convenționale.

Pe scena Teatrului Național din Cluj, *Strigoii* s'au jucat mulțumitor.

Dl St. Braborescu, actor inteligent, dispunând de toată înțelegerea rolului lui Oswald, s'a lăsat copleșit însă de latura patologică a rolului, care l'a obsedat prea mult. Starea sa de permanentă neliniște, punctată cu crispări de groază, a fost totuși cu succes realizată. Dna M. Ignătescu-Dobrescu a intrupat pe doamna Alving cu o admirabilă suferință reținută, cu tot echilibrul sufleteș al femeii înțeleghătoare, și cu toată desnădejdea finală înaintea jertfei zadarnice de-o viață. În două roluri episodice au meritat elogiile noastre d-l M. Ștefănescu și d-șoara V. Cronvald. Nu ne-a plăcut monotonia superficială a pastorului d-lui Dem. Psatta. Sonoritatea gravă a glasului său îl împinge spre recitare fără relief. Ni se pare că se ascultă vorbind cu prea multă plăcere.

D-l I. Al. Brătescu-Voinești, acest desăvârșit poet al frământărilor celor mici și neînsemnați, a fost atras o singură dată spre teatru și ne-a dat povestea dramatizată a *Soranei*. La prima ei reprezentare, cel puțin așa mărturisește autorul în prefața volumului, piesa n'a avut succes. Bineînțeles, nu acesta a fost motivul pentru care a reluat-o, după zece ani, Teatrul Național din Cluj, care își are o datorie a sa față de operele originale și și-o îndeplinește în conștiință. A jucat *Paianjenul* d-lui Adolf Herț, o reușită localizare a comediilor franțuzești, s'a simțit dator să se oprească și la *Sorana*, unica scriere dramatică a unuia dintre prinții literaturii românești.

Sorana, fără îndoială, nu e o realizare scenică ideală. Nu trezește acea creștere de interes față de desfășurarea acțiunii, în care se cuprinde taina nervului teatral. Minunatul meșter al prozei ar fi făcut din această discretă apologie a jertfei o novelă egală cu cele

mai bune ale sale. Ar fi avut răgazul necesar pentru analiza sufletească, s'ar fi simțit la largul său, ar fi amănunțit descrierea vieții interioare a personajilor sale, cu arta care i este proprie. Căci Sorana aceasta este din lumea pe care d-l Brătescu-Voinești o cunoaște și o iubește. E un biet suflet curat jertfit fără zgomot, cu resemnare sfâșietoare, înăbușind într'un colț ascuns brutalul său nenoroc.

În casa lui Grigore Cruceru, Sorana intră ca o adiere proaspătă de primăvară. Modesta profesoară de pension a câștigat repede iubirea tuturor din casă. Mai ales pe aceea a băiatului lui Cruceru, Mișu, care se gândește serios să o ia de nevastă. Și bunul, adorabilul tată surăde chiar acestui proiect... O întâmplare se împotrivesc însă. Întorcându-se pe neașteptate acasă, Grigore Cruceru, fără să fie văzut, zărește pe Sorana dând drumul din casă unui bărbat străin. Il ia, se înțelege, drept amantul fetei, ceea ce nu e tocmai adevărat, căci bărbatul străin era acolo pentru stăpâna casei, Eliza Cruceru. Iată acum pe Sorana aruncată pe drumul grozavei jertfe. Va arăta adevărul, provocând dezastrul într-o căsnicie (căreia nu i datorește de altfel nimic) sau va lua asupra-și o vină închipuită, renunțând la fericirea sa? D-l Brătescu-Voinești rezervă pentru eroina sa drumul acesta din urmă, al renunțării. Sorana era sortită să rămână o profesionistă a devotamentului. Ea se urcă pe rug, fără o mișcare de revoltă, fără o izbucnire de egoism, primindu-și soarta, supusă, cu capul plecat sub lovitura ucigătoare.

Jocul d-șoarei Cronvald, în rolul Soranei, a fost pe alocuri cam artificial. Și e păcat, pentru că tânăra artistă are calități reale, cu care reușește să emoționeze, când se lasă în voia însușirilor sale firești. Unele din accentele de duioșie pe care le găsește, cu voce limpede și comunicativă, ajung acolo unde trebuie. Anumite afectări, să ni se ierte sinceritatea, strică totdeauna. Același lucru i se poate spune dlui Al. Șerban, care debitează rolurile sale cu prea multă manieră proprie. În plin progres, în umitor progres d-na Landry. Direcția de scenă a d-lui Gh. Mihăescu a realizat o montare reușită, într'un decor luminos și străbătut de aer câmpenesc.

Incidentul dela 7 Aprilie e o co-

medie lipsită de subiect, pur pariziană, datorită spiritului scânteietor dar neînchegat al lui Tristan Bernard. Un amuzant scandal din Montmartre, unde se dă cu tifla autorității, adus în fața Tribunalului. E o glumă ușoară, care se menține prin alte nenumărate incidente de ședință, și care se sfârșește... fără vreun sfârșit.

D-nii C. Potcoavă, Al. Ghibericon, Virgil Vasilescu și N. Dimitriu au jucat-o cu multă vioiciune caricaturală, iar d-na Silvia Jipescu Hodoș, cu grație și humor, a înfățișat o reușită femeie-advocat.

A. H.

Redacția revistei noastre s'a complotat cu distinsul nostru scriitor Septimiu Popa, care începe colaborarea chiar în acest număr.

Repetem invitația pe care am mai făcut-o în atâtea rânduri cetitorilor noștri, de-a-și achita abonamentul pe anul în curs, precum și restanțele de pe anul 1923. Administrația a trimis și în parte scrisoare fiecărui abonat, care nu este în regulă cu plata și astfel nu mai poate niciunul invoca scuza, că nu știe ce este dator revistei.

Culturale

Activitatea „Asociației“. Vechiul nostru așezământ de cultură din Transilvania deșteaptă încă un viu interes acolo unde secțiunile ei își desfășură dorita activitate. În cursul lunilor din urmă, conferințele organizate la Brașov au atras mai cu seamă atenția lumii românești prin seriozitatea problemelor cari s'au luat în cercetare. Dnii Simion Mehedinți, Al. Lepălatu și Gh. Bogdan-Duică au ținut câte-o

documentată expunere asupra raporturilor de viață dintre noi și popoarele minoritare ale Ardealului. Luminând fiecare o altă latură a conviețuirii noastre cu sașii, maghiarii și secuii, cei trei profesori universitari, printre cari se găsește și un geograf și un istoric și un critic literar, au determinat în mod limpede posibilitățile noastre de expansiune sufletească, fără nici-o jicnire pentru dezvoltarea etnică a celorlalte frânturi de neamuri cari trăiesc pe același pământ.

Aceasta la Brașov. Aci la Cluj, am ascultat zilele trecute, cu o plăcere deosebită, conferința dlui Ion Agârbiceanu, care a aruncat o lumină atât de pătrunzătoare în sufletul religios al poporului românesc. La Sibiu însă, trebuie s'o recunoaștem, se observă oarecare stagnare. „Asociația” își caută un secretar-general, în locul dlui Georgescu, demisionat. Președintele, dl Vasile Goldiș locuiește la Arad. Membrii comitetului central nu se prezintă la ședințe.

Un nou avânt de viață așteaptă conducerea „Asociației”. Dl Vasile Goldiș poate să-i dea autoritatea sa incontestabilă, bune îndrumări chiar. Dar unde e mâna energetică, sufletul proaspăt, inițiativa tânără, care să facă să circule o pulsație nouă într'un venerabil organism, amenințat să se achilozeze.

La concursul publicat, n'a răspuns nimeni. „Asociația” n'are secretar-general. E posibil ca generația aceasta să nu-l poată oferi culturai noastre setoase de acțiune?

Teatrul românesc în Sibiu. Pentru că vorbim de „Asociație” să pomenim de încă o decepție a noastră. Teatrul românesc din Sibiu, înjghebat cu ajutorul unei mici subvenții prin intermediul dlui N. Băilă, un cunoscut artist ardelean, și-a închis porțile definitiv. Subvenția s'a evaporat, autorii s'au risipit, alte ajutoare nu vin de nicăieri, și Sibiu rămâne mai departe numai cu trupa nemțească.

Suntem într'adevăr atât de săraci, ori gospodărim puținul nostru atât de rău, încât nici-o înjghebare de acest soi nu e în stare să prindă un chiaz solid. Noi știm că se găsesc atâția bani pentru lucrări mult mai puțin grabnice și mult mai puțin importante, se risipesc bani pentru atâtea cheltueli inutile, în vreme ce aici, în Ardealul recucerit culturai românești, abia reușim să ținem un Teatru Național și să trimitem că-

teva trupe bucureștene în câte-un scurt turneu... Pentru ce guvernării noastre sunt totată de nepăsători când se prăbușește o întreprindere de artă, parcă ar fi vorba de un negustor de mărunțișuri, care a dat faliment. Ba, poate că pe acela tot ar mai sări cineva să-l ajute.

Teatrul românesc din Sibiu a fost însă definitiv osândit.

Căminul ziaristilor. După trei ani de alergătură pela toate oficiile de închiriere, „Sindicatul presei române din Ardeal și Banat” și-a găsit în sfârșit un adăpost, care va fi de aici înainte locul de întâlnire al tuturor membrilor lui. Solemnitatea sfințirii noului local s'a făcut Dumineca trecută în prezența unei numeroase asistențe.

E de reținut faptul că în scurta sa existență, tânără asociație profesională a gazetarilor ardeleni, a reușit să strângă o avere de 500 mii lei, adunând în același timp în jurul ei, marea majoritate a foilor de dincoace de Carpați.

Să nădăjduim că ambițiile sale nu se vor opri aici și că „Sindicatul presei” își va continua și activitatea sa culturală, întreruptă pentru câțiva timp, în tot cuprinsul Ardealului și Banatului.

Politică

Procesul studențesc. Curtea cu jurați din București a adus un verdict de achitare în procesul celor șase studenți români, acuzați de antisemitism. Sentința a fost primită cu o vie satisfacție de toată opinia publică. Nimeni nu credea, dealtfel, în posibilitatea unei condamnări.

Gestul cetățenesc al juraților din București nu poate fi privit numai sub latură lui juridică. El trebuie să fie socotit ca un semn elocvent al unei credințe generale. Mișcarea începută în rândurile tineretului nostru universitar împotriva valului de străinism care ne copleșește a deșteptat un ecou de simpatie în toate straturile societății românești. Lupta pentru apărarea ființei noastre etnice a deșteptat pretutindeni aceeași solidaritate.

Acțiunea de trezire a simțămintelor de mândrie națională, abia a început.

Propaganda noastră. Iarăș s'a dovedit, cu prilejul ultimelor tratative româno-bolșevice, complectă indiferență a cărmuitorilor noștri față de propaganda în străinătate. Ocupându-se de chestiunile cari s'au

discutat în conferința dela Viena, gazetele din capitală s'au împiedecat și de revendicările Rusiei sovietice asupra Basarabiei. Ei bine, toate articolele publicate în gazetele de-acolo au fost protivnice României și întreaga presă a apărât punctul de vedere al Sovietelor.

Pentru noi rămâne de neînțeles, cum d. I. G. Duca, după ce a anunțat în Cameră că relațiile noastre cu Austria sunt excelente, n'a găsit un singur ziar din Viena în care să aperse punctul de vedere românesc. Dreptatea cauzei noastre nu e o scuză a nepăsării. Dimpotrivă.

Ar putea crede cineva că ministrul de Externe n'are destule fonduri pentru propagandă. Răsfoiți puțin bugetul pe anul acesta, și vă veți convinge de contrariul...

Legea chiriilor, votată deunăzi de Parlament, a stârnit pe drept cuvânt furioase nemulțumiri în rândurile publicului din București. Această lege, care cuprinde cele mai antidemocratice dispozițiuni luate vreodată în această materie, nedreptățește mai cu seamă populația românească din orașele ardeleni, care în termen de un an va fi pur și simplu aruncată pe străzi. Dl Gh. Mărzescu a răspuns, la obiecțiunile ce i-s'au adus, că nu se poate îngriji în special de necesitățile nouilor provincii.

O dovadă mai mult despre răul național pe care-l provoacă opera de răsbunare politică împotriva unei însemnate părți din țară, care refuză să devină guvernamentală.

Isgonirea lui Venizelos. Grecia este patria clasică a ingratitudei față de binefăcătorii săi. Nimic nu s'a schimbat, dela ostracizarea lui Aristide, în spiritul care călăuzește opinia publică din vechea Eladă. O hotărâre a republicanilor cari dețin astăzi puterea la Atena silește pe Venizelos, idolul de ieri al țării sale, să-și părăsească patria. Exilul va fi dureros pentru marele Creetan, căruia Grecia îi datorează atâtă recunoștință.

Schimbătoare e soarta oamenilor politici, pretutindeni. O fatalitate apasă par'că, cu deosebire, asupra Greciei. Iată pentru ce, probabil frământările tinerei republici nu se vor sfârși atât de repede.

Diverse

Mănăstirea dela Bixad. Zărele au adus știrea că mănăstirea dela Bixad a fost jefuită de hoți. Mai multe lămuriri nu ni se dau. Pagu-

bele au fost prețuite la două milioane lei. Valoarea odoarelor aflate în vechea mănăstire din Țara Oașului nu se poate măsura însă în bani. Erau aci urme dintr'un trecut eroic și mărturii strălucite din arta altor vremuri.

Mănăstirea Bixad este un monument istoric deosebit de interesant pentru noi. O amintire a misiunii arhimandritului Isaia de Károlyi, grec din Trebizonda, trimis de Roma pe la 1690 să unească pe Români și pe Ruși cu Sfântul Scaun. Isaia de Károlyi, care a zidit pe acest loc o mănăstire de lemn, n'a avut un sfârșit fericit. El a fost omorât din ordinul lui Francisc Rakoczi.

În mănăstirea Bixad se găsea o icoană „facătoare de minuni” a maicii Domnului, despre care se povestește că a fost găsită de un cioban îngropată în pământ. Ani îndelungați, zice legenda, icoana dispărea noaptea pentru a se întoarce în groapa de unde fusese scoasă. Nu știm dacă și aceasta icoană a fost furată. În locașul de rugăciune se aflau lucruri foarte prețioase, dăruite de Doamna voevodului Vasile Hoșan. Apoi, se mai găseau aici: coroana de aur împodobită cu pietre scumpe care încununa capul maicii Domnului, un viesmânt de argint bătut cu pietre prețioase, inele de aur cu brilante, patru șiruri de mărgăritare, un rozoriu de aur cu cruce de email, și alte multe obiecte. E greu de spus acum ce a mai rămas, pentru că furtul a pasionat douăzeci și patru de ore la rubrica întâmplărilor diverse, apoi a fost dat uitării.

Răsplata Khedivului. Un Khediv, din cei mulți, cari stăpânesc provinciile egiptene, suferea adeseori de durere de măsele. Dplomatul englez Sir I. Rennell Rood i-a recomandat să aducă la curte un dentist european pentru a-i extrage măseaua fără dureri și așa de ușor, ca și când... ai rupe o floare. Khedivul a mulțumit englezului de sfat și a și adus la curte pe un dentist iscusit dela Cairo. Operația era foarte lesnicioasă. Cu toate acestea șeful egiptean n'a voit să se supună operației până când nu va vedea o probă. A chemat deci pe cel mai brav soldat de gardă și l'a supus operației de probă.

Doctorul i-a tras o măsea sănătoasă tun, fără ca soldatul să crănească.

— E bine, zise el, dar aș mai dori o probă.

Dentistul mai trase o măsea soldatului, care se supuse fără, să arate vr'un gest de nemulțumire.

Cu toate aceste probe evidente de operație fără dureri Khedivul tot nu și-a scos măseaua.

În schimb însă a răsplătit în mod princiar pe savantul european, căruiu i-a înmănat un cec, de o sumă considerabilă asupra unei bănci engleze.

Când doctorul s'a prezentat la ghișeu băncii, nu i s'a dat suma, din cauză ca Khedivul nu avea nici-o acoperire. Ba era cât pe aci să înfunde și pușcări, fiind bănuț ca escroc.

Și iată cum capetele încoronate africane procădează cu știința europeană.

Femei bandiți. În New-York s'a organizat o bandă de hoți, ai cărei membrii sunt numai femei. Activitatea lor întrece în cruzime pe cele compuse din bărbați. Banda aceasta numită „Capul lui Titus” dă lovituri în stil mare și arată o pricepere și un curaj extraordinar. Femeile bandiți manauă revolverul ca oricare criminal masculin. Este interesant cum ele își bat joc prin scrisori de poliție, care le-a pus în urmărire. Acțiunea lor se va termina cu toate acestea tot pe scaunul electric.

Rochia scurtă. Războiul a adus cu sine și aceasta inovație a modei, care a trecut neobservată și oareșicum necriticată de opinia publică atât de severă altădată. Ne aducem aminte de apariția dinaintea de război a *rochiei-pantaloni*, o nevinovată orientală plină de decență și pudicitate. Deși își anunțase sosirea, pentru a nu face o prea mare surpriză, pantalonul-rochie a fost fluierat pe străzile Bucureștilor, și cele două „elegante” cari și au făcut apariția prin Lipsani în moda nouă, au fost silite să se refugieze într'un magazin și să dispară pe din dos dinaintea mulțimei infuriate de ambe sexe. N'am înțeles atunci furia mulțimei, împotriva unei rochii, care n'avea altă deosebire de cea veche, decât că era strânsă la glesne, dând femeii noastre un aspect de turcoaică. Astăzi însă, după apariția rochiei scurte furia mulțimii este explicabilă. Prea era largă rochia și prea mult ascundea idealele forme feminine.

De ce rochia scurtă n'a suferit nicio persecuție? Ea a fost privită cu multă însuflețire de toate femeile și aprobată și de cea mai severă critică a sexului frumos. De ce?

Pentru că femeia începuse să vorbească și cu picioarele și se înșire cu grație cele mai frumoase basme. Rochia scurtă a avut și ea un moment de eclipsă. Dar va ieși din nou la lumină, îndată ce soarele primăverii își va arunca mai cu căldură razele pe „corso”-urile noastre.

Publicații noi

Ion Adam: Voia mării, 4 lei, Cartea Românească.

N. N. Beldiceanu: Cea dintâi iubire, 4 lei, Cartea Românească.

S. I. Ștefănescu: Cum instalăm o grădină de legume, 4 lei, Cartea Românească. *Transilvania*, Nr. 1—2, anul 51-lea.

Convorbiri Literare, anul 56, numărul Ianuarie—Februarie 1924.

Dr. D. Roska: *Un vechiu cimitir românesc*.

Scrisori dela Redacție

Iordache Gh. Ardelean: Confirmăm primirea celor 60 de Lei. Revista v'am oprit o.

Stefania Căpit. Iepurean: Suma de Lei 140 am primit-o.

N. Bugariu. Din cei 125 lei trimiși, în contul Consinzeii au trecut lei 35, iar la „Lumea și Țara” 90 lei pe întreg anul 1924.

Teodor Podariu. Poeziile D.-Voastră sunt încercări neizbutite, în temeiul căroră e greu să prorocim ceva.

E. V. G. Au accente frumoase dar nu ating încă măsura. Continuați a scrie.

I. C. Răspunsul de mai sus, dat d-lui *E. V. G.* vă privește și pe *Dr.*

U. N. Acelaș răspuns.

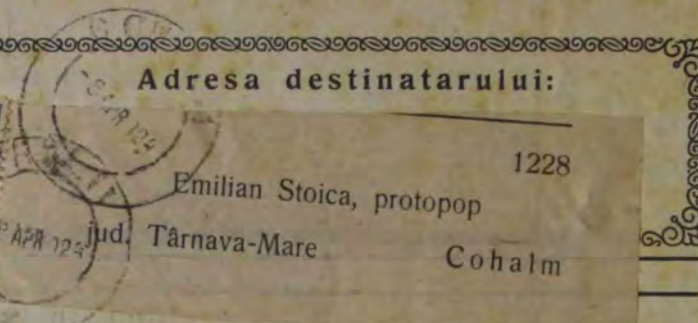
N. Arineanu. Unele expresii banale și câteva greșeli gramaticale strică efectul versurilor D.-Voastră destul de frumoase de altfel. Nu încercați să forțați clișee vechi bolintiniene, care nu mai mulțumesc astăzi pe nimeni.

Grigorie Ivulescu, Dubești. Pe anul 1923 datorati numai 5 lei.

Societatea de lectură Bocșa Română. Datoria de 40 de lei o aveți pe anul trecut, când societatea n'a plătit decât 60 de lei pe 10 luni, rămânând cu 40 de lei datoare. Din cei 180 de lei trimiși acum am achitat datoria de pe anul trecut, așa că urmează să mai trimiteți încă 40 de lei pe anul acesta, ca să fiți în rând cu abonamentul.

CELE MAI FINE
LAME DE RAS
UNICUM
SE GĂSESC LA CUTITĂRIA KUN, CLUJ
și toate accesoriile în această branșă

Adresa destinatarului:

1228

Emilian Stoica, protopop

Jud. Târnavă-Mare

Cohalm

„Nu-l întreci cu nimic, dar
il găsești pretutindeni“

Geza Herczeg, fabr. chimică, Cluj.

In zilele acestea a apărut vestita carte alui Roderich — Stolheim:

„**Jidanii în comerț și secretul reușitei lor**“

în traducerea românească a dlor Dr. S. Julea și I. Măgură. Se poate comanda la dl Iustin Ilieșiu, Cluj, str. N. Iorga 2. Prețul 50 Lei.

„**Loteria Sindic. Presei Rom. din Ardeal și Banat**“

oferă publicului cel mai bun plasament. În schimbul sumei de 2 lei, costul unui bilet,

oricine poate câștiga 100000 lei.

Loteria Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat

oferă 5412 câștiguri

în sumă globală de 500.000 lei,

având câștiguri principale de 100.000 lei, 50.000 lei, 25.000 lei etc. Loteria se va trage la 16 August 1924 în Cluj, în prezența autorităților și a publicului. Câștigurile sunt garantate. Comenzile se fac prin mandat poștal, trimițând minimum costul a 10 bilete, la sediul Loteriei Sindicatului Presei Române, Cluj, Piața Unirii 29. Costul a zece bilete este 20 lei. Biletele se vor remite recomandat prin poștă.

ABONAȚI

pt. săteni foaia populară ilustrată

„**LUMEA ȘI ȚARA**“

Adresa: Cluj, Piața Cuza Vodă 16
Numeri de probă gratuit!

Cadoul cel mai frumos pe care-l puteți face unui prieten, rude sau cunoscut, este o colecție din revista bilunară

„**COSINZEANA**“

cu sute de ilustrații,
poezii, nuvele, schițe
romane, articole și
flori de-o zi.

Colecția din anul 1922 costă
120, cea din 1923 — 150 Lei.